

คู่มือการปฏิบัติงาน
โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ปีงบประมาณ 2568
ส่วนวิจัยและประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 11
(ฉบับทบทวน)

ส่วนวิจัยและประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 11 ปีงบประมาณ 2568 ได้ร่วมกับ ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยได้จัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงานโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เพื่อให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบ มีความเข้าใจในแนวทางการประเมินผล และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ นำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายการประเมินผลโครงการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาความต้องการใช้ของผู้ใช้ข้อมูลการประเมินผล ด้วยการประเมินผลเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้บริหารในการปรับปรุงและพัฒนางาน ดังนั้นผู้ประเมินจึงจำเป็นต้องรู้ว่าแท้จริงแล้วผู้ใช้ผลต้องการทราบอะไรบ้าง ทำให้ผลที่ได้ตรงประเด็นจริง ๆ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษารายละเอียดของโครงการ ในขั้นตอนนี้ผู้ทำหน้าที่ในการประเมินจะต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจน ในรายละเอียดของโครงการอย่างลึกซึ้งเสียก่อน โดยเฉพาะวัตถุประสงค์ของโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการที่ตอบสนองให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์พื้นที่โครงการ ระยะเวลาการดำเนินงาน สภาพแวดล้อมของโครงการ ตลอดจนถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์ ขอบเขต และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของการประเมินผล ในการกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตของการประเมินผลจะต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าจะประเมินผลอะไรบ้าง มีขอบเขตการประเมินแค่ไหน เพื่อใช้เป็นทิศทางในการออกแบบการประเมินในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ที่ใช้ตัดสิน เป็นสิ่งที่ผู้ประเมินผลกำหนดขึ้น ต้องสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการประเมินผลได้ และสามารถกำหนดเกณฑ์การตัดสินหรือเปรียบเทียบ เพื่อให้การวัดผลทำได้อย่างเป็นรูปธรรม และแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน

ขั้นตอนที่ 5 กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลตามความเป็นจริง และสามารถใช้เป็นตัวแทนประชากรของโครงการได้ ดังนั้น ในขั้นตอนนี้จึงเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งที่ผู้ประเมินต้องให้ความสำคัญในการเลือกวิธีการสุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลให้มีความสอดคล้องกัน และต้องมีความเหมาะสมกับลักษณะของโครงการ รวมทั้งสามารถตอบวัตถุประสงค์การประเมินผลโครงการได้

ขั้นตอนที่ 6 เก็บรวบรวมข้อมูล ตามวิธีการที่ได้กำหนดแล้วในขั้นตอนที่ 5 ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล นักประเมินจะต้องสร้างความเข้าใจหรือให้รายละเอียดโครงการที่จะถูกประเมิน วัตถุประสงค์การประเมิน กลุ่มตัวอย่างที่จะเป็นแหล่งข้อมูล และที่สำคัญคือ แบบสัมภาษณ์ หรือแบบสังเกตให้แก่ทีมผู้ออกเก็บรวบรวมข้อมูลก่อน เพื่อสร้างความเข้าใจให้ตรงกัน สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลให้อยู่ในประเด็นที่ตรงต่อความต้องการนำมาใช้

ขั้นตอนที่ 7 ประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูลและเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อแสดงผลลัพธ์ ผู้ประเมินผลจะต้องจัดเตรียมอุปกรณ์ ที่ใช้ในการประมวลผลไว้ให้พร้อมเพื่อการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ โดยไม่มีอคติหรือความลำเอียง

ขั้นตอนที่ 8 เขียนรายงาน พร้อมจัดส่งให้ผู้ใช้อ้างอิงและผู้ที่เกี่ยวข้อง การประเมินผลถึงแม้จะทำได้ดีเพียงใด แต่หากไม่มีการนำออกเผยแพร่แล้วก็เท่ากับเป็นการสูญเปล่า ดังนั้น ขั้นตอนนี้จึงเป็นขั้นตอนการเผยแพร่ผลการประเมินสู่ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการเขียนรายงานนั้น ผู้ประเมินจะต้องนำเสนอผลการประเมินผล ให้เห็นภาพทั้งหมดที่เกิดขึ้นอันเป็นผลมาจากการดำเนินงานของโครงการ รวมถึงปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินงานโครงการและสิ่งที่จะขาดไม่ได้ คือ ข้อเสนอแนะที่ผ่านการวิเคราะห์แล้วว่า มีประโยชน์ต่อโครงการ กล่าวคือ สามารถแก้ไขปัญหาหรือจุดบกพร่องให้แก่โครงการ และที่สำคัญต้องสามารถนำข้อเสนอแนะนั้นไปใช้ปฏิบัติจริงได้ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นข้อมูลอีกส่วนหนึ่งที่จะถูกนำไปใช้พิจารณาประกอบการตัดสินใจของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ